A. D. 1928 **CURRENDA** Nrus IX

PISMO URZĘDOWE TARNOWSKIEJ KURJI DIECEZJALNEJ

Dziesięciolecie uzyskania niepodległości

obchodzić będzie cała Polska 11 listopada.

W dniu tym odprawią P. T. XX. Proboszczowie uroczyste nabożeństwo na podziękowanie Panu Bogu za wskrzeszenie Ojczyzny.

Po Mszy św. należy odśpiewać Te Deum i Boże, coś Polskę.

Unormowanie stosunków duszpasterskich z parafją wojskową

Na podstawie Dz. U. R. P. Nr. 124 poz. 714 z 22. XII. 1926 r. i Konkordatu art. VII, cały obszar Rzeczypospolitej Polskiej podzielono na parafje wojskowe.

Parafja wojskowa Tarnów obejmuje powiaty: Tarnów, Bochnia, Brzesko, Dąbrowa, Mielec, Pilzno i Ropczyce.

Osoby wojskowe w czynnej służbie jak i ich rodziny, zamieszkujące gdziekolwiekbądź, ale na terenie tut. parafji wojskowej, podlegają jurysdykcji proboszcza parafji wojskowej w Tarnowie (Dz. U. R. P. Nr. 124 § 8, 9, 11, 12, 13 i 14).

Dla unormowania więc stosunków z parafją wojskową polecamy, aby XX. Proboszczowie na terenie tut. parafji wojskowej zwracali się w sprawach duszpasterskich, dotyczących osób wojskowych i ich rodzin do Urzędu parafjalnego wojskowego w Tarnowie i nie notowali u siebie za liczbą aktów urodzin, chrztów i śmierci osób podlegających jurysdykcji proboszcza wojskowego, lecz nadsyłali do tut. parafji wojskowej dla wpisania do właściwych ksiąg metrykalnych wojskowych (bez liczby notują u siebie), a co do małżeństw, żeby postępowali według przepisów prawa kanonicznego.

Wydawanie metryk

Sekretarz Episkopatu Polski, Warszawa, Mokotowska 14, m. 7, tel. 71-55, dnia 10 października 1928 r. Nr. 790/28. Ekscelencjo! Ministerstwo W. R. i O. P. prosi Sekretarjat Episkopatu o zakomunikowanie Ich Eks. XX. Ordynarjuszom następującej sprawy:

Ze strony władz szkolnych napływają do Ministerstwa doniesienia, że proboszczowie nieraz pobierają nadmierne opłaty przy wydawaniu wyciągów z ksiąg metrykalnych od rodziców i opiekunów dzieci w związku z wykonywaniem obowiązku szkolnego. Taki stan rzeczy wpływa na uchylanie się dzieci od tego obowiązku. Byłoby więc pożądane, aby Ordynarjaty, mając powyższe na względzie, wpłynęły na podwładnych proboszczów w kierunku obniżenia opłat, względnie ustaliły je. Należy przypuszczać, że proboszczowie wiedzą, na jakie cele żądane są odnośne wyciągi, w przeciwnym razie mogliby zawsze o to informować się u osób zainteresowanych.

Z głęboką czcią Waszej Ekscelencji sługa *† Łukomski*

Flota narodowa

Komitet Floty Narodowej, Warszawa, Elektoralna 2. Do Jego Ekscelencji Księdza Biskupa L. Wałęgi w Tarnowie. Komitet Floty Narodowej, istniejący na mocy Ustawy z dnia 16 lutego 1927 r., na czele którego stoi jako Prezes Marszałek Sejmu, Prezydjum tworzą Marszałek Senatu, Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych Marszałek Polski Józef Piłsudski oraz Prezes Sejmowej Komisji Morskiej, a Sekretarzem Generalnym K. Fl. N. jest b. Starosta Morski gen. M. Zaruski, przystąpił obecnie do rozwinięcia szerokiej działalności na terenie całej Rzeczypospolitej Polskiej. Celem Komitetu jest zebranie funduszów na utworzenie Polskiej Floty Morskiej oraz skoordynowanie działalności poszczególnych instytucyj, grup społecznych oraz osób dążących do budowy polskiej floty.

Akcja Komitetu niewątpliwie spotka się z całkowitem zrozumieniem społeczeństwa, które drogą zbiorowego wysiłku powinno opanować polskie morze i umocnić nasz stan posiadania na polskiem wybrzeżu. Od tego, czy zdołamy to uczynić, zależy byt niepodległy naszego Państwa.

Flota Handlowa dla Polski ma wyjątkowo wielkie znaczenie pod względem politycznym i ekonomicznym. Niemcy agitują, że Polsce niepotrzebne morze, bo z niego nie korzysta, a przy wywozie towarów z Polski jesteśmy uzależnieni od dobrej woli armatorów zagranicznych — za przewóz eksportu i importu polskiego płacimy rocznie zagranicy około 200 miljonów. Celem Komitetu Fl. Nar. jest zbieranie funduszów na tworzenie floty morskiej za pomocą zbierania minimalnych wkładek członkowskich (1 Zł rocznie) od najszerszych warstw społeczeństwa polskiego.

Uznając doniosłość celów K. Fl. N. p. Minister Spraw Wewnętrznych wydał cyrkularz, który w odpisie załączamy. Komitet Fl. Nar. jednak wychodząc z założenia, że w kraju szczerze katolickim, w którym duchowieństwo cieszy się zasłużonem uznaniem i powagą, poparcie sfer duchownych będzie mieć bezwzględnie ogromne znaczenie dla pobudzenia ofiarności szerokich mas ludowych, udaje się z uprzejmą prośbą do Waszej Ekscelencji o wydanie polecenia w formie okólnika do podwładnego Mu duchowieństwa, aby usiłowania Komitetu Fl. N. były popierane w sposób odpowiedni przy stosunkach duchowieństwa z parafjanami. Byłoby bardzo pożądane, aby w każdej parafji jeden z Wielebnych Księży zechciał na siebie przyjąć obowiązek założenia parafjalnego Koła K. Fl. N.

Licząc na łaskawe poparcie Waszej Eminencji, pozostajemy

Z poważaniem

Sekretarz Generalny K. Fl. N. gen. *M. Zaruski*

Pro memoria et observatione.

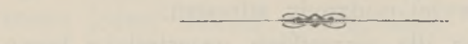
Nonnulli P. T. Rectores ecclesiarum originalia Curiae dioecesanae rescripta ad ipsos directa in manus reddunt personis, quarum res in Curia agitur, vel haec rescripta una cum sua responsione et relatione iterum ad Curiam remittunt.

Qua in re haec pro futuro stricte observanda mandamus:

1. Rescripta Nostra statim ac accepta fuerint, in protocollon paroeciale inscribantur et in actis paroecialibus asserventur.

2. Non licet ea sive personis sive officiis ex archivo paroeciali extradere neque sine expresso mandato Curiae remittere.

3. Si vero tenor rescripti personis aut officiis communicandus esset, tunc parochus ex suo officio, provocando ad Numerum et diem rescripti, litteras officiales conficiet, in quibus personas, quarum interest, de argumento rescripti certiores reddet.

Materjał do schematyzmu na rok 1929

przedłożą P. T. XX. Proboszczowie za pośrednictwem Przewiel. XX. Dziekanów w miesiącu listopadzie.

Kurs duszpasterski w Krakowie

w dniach od 5-go do 9-go listopada 1928 r.

Program kursu: Poniedziałek dnia 5 listopada wieczorem o godzinie 6 otwarcie kursu i referat wstępny.

Część I. Organizacja parafji.

Wtorek dnia 6 listopada rano: 1. o godzinie 8·30 referat: „Organizacja parafji w Niemczech"; 2. o godz. 9·30 referat: „Znajomość i kontakt z parafjanami (statystyka, kancelarja)" — przerwa półgodzinna; 3. o godz. 11 referat: „Środki do ożywienia obowiązkowych praktyk relig. w parafji" — dyskusja; 4. popołudniu o godzinie 4 referat: „Apostolstwo świeckich"; 5. o godz. 5 referat: „Bractwa kościelne" — dyskusja.

Środa dnia 7 listopada rano: 6. o godz. 8·30 referat: „Domy parafjalne"; 7. o godzinie 9·30 referat: „Bibljoteki i czytelnie parafjalne" — przerwa półgodzinna; 8. o godzinie 11 referat: „Duszpasterstwo stanowe wśród mężczyzn i kobiet" — dyskusja; 9. popołudniu o godz. 4 referat: „Duszpasterstwo stanowe wśród młodzieży męskiej i żeńskiej"; 10. o godz. 5 referat: „Praca społeczna duszpasterza" — dyskusja.

Część II. Moralność chrześcijańska jako problem duszpasterski.

Czwartek dnia 8 listopada rano: 1. o godz. 8·30 referat: „Zagadnienia moralności płciowej w życiu dzieci i młodzieży" (uświadamianie i spowiedź); 2. o godz. 9·30 referat: „Wychowanie młodzieży do życia małżeńskiego" — przerwa półgodzinna; 3. o godzinie 11 referat: „Egzamin przedślubny nowożeńców z uwzględnieniem przeszkód małżeńskich i dyspenz" — dyskusja; 4. popołudniu o godz. 4 referat: „Prawo moralne w życiu małżeńskiem" (moralność życia małżeńskiego); 5. o godz. 5 referat: „Konfesjonał w stosunku do nadużyć małżeńskich" — dyskusja.

Piątek dnia 9 listopada rano: 6. o godzinie 8·30 referat: „Ambona o moralności płciowej"; 7. o godz. 9·30 referat: „Przeciwdziałanie niemoralności w modzie, widowiskach i druku" — przerwa półgodzinna; 8. o godz. 11 referat: „Przeciwdziałanie niezależnej moralności" — dyskusja i zamknięcie kursu.

Kurs odbędzie się w sali Towarzystwa Strzeleckiego, ul. Lubicz 16. (Dojazd tramwajem Nr. 5).

Zgłoszenia na kurs należy zgłaszać pisemnie do 15. X. b. r. pod adresem: Sekretarjat Związku Kapłanów „Unitas“, Kraków, Wolska 6. — Opłata kursowa wynosi 20 Zł., które należy przesłać pod adresem powyżej wskazanym lub blankietem P. K. O. Nr. 405.561 „Związek kapłanów diec. krak. — Zarząd Główny“ z dopiskiem „Kurs“.

Każdy uczestnik po nadesłaniu zgłoszenia otrzyma Kartę uczestnictwa w kursie i Program kursu.

Kto z uczestników reflektuje na mieszkanie, zechce jego zapotrzebowanie zgłosić pisemnie do 15. X. b. r. pod wyżej podanym adresem.

Starania o zniżkę kolejową dla wszystkich uczestników kursu będą poczynione.

W sprawie ubezpieczenia budynków kościelnych i beneficjalnych

Powszechny Zakład Ubezpieczeń wzajemnych przesłał Kurji Biskupiej następującą odezwę:

Do Przewielebnej Kurji Biskupiej w Tarnowie. — Zarząd Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, zniewolony okolicznościami, zwraca się do Przewielebnej Kurji z przedstawieniem sprawy, dotyczącej stosunku osób zarządzających mieniem kościelnem do Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych.

W myśl ustawy z dnia 23 czerwca 1921 roku oraz zastępujących ją rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. X. 1924 r. oraz 27. V. 1927 r. na Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych ciąży obowiązek przymusowego ubezpieczenia od ognia wszelkich budowli, z wyjątkiem fabrycznych i przemysłowych, a więc również świątyń i budowli parafjalnych kościoła katolickiego.

Jako równoważnik odpowiedzialności, którą P. Z. U. W. ponosi za ubezpieczone budowle kościelne, naliczane są wg. specjalnej, wybitnie niskiej, taryfy składki ogniowe, które P. Z. U. W. stosownie do przepisów powołanych ustaw pobiera za pośrednictwem urzędów gminnych.

Tymczasem liczni XX. proboszczowie uchylają się od płacenia składek na powierzone ich pieczy i administracji budowle kościelne i parafjalne, powołując się niejednokrotnie na przepisy Konkordatu, które zwalniają Kościół katolicki w Polsce od podatków i danin publicznych. Stanowisko to jest oparte na mylnem założeniu, że składki ogniowe są daninami publicznemi, dlatego, jakoby że pobór ich odbywa się za pośrednictwem urzędów gminnych. W rzeczywistości jednak składki te mają charakter wzajemnych świadczeń, ze strony bowiem P. Z. U. W. zwracane są one poszkodowanym od pożaru w formie odszkodowań pogorzelowych. Niestety negatywne stanowisko XX. proboszczów powoduje, iż nieuregulowane z roku na rok składki ogniowe wraz z ustawowemi procentami za zwłokę wzrastają i tworzą dziś już pokaźne kwoty.

Aczkolwiek Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych wyposażony jest ustawowo w daleko idące uprawnienia w stosunku do opieszałych i opornych płatników składek, jednakże w danym przypadku nie uważa za właściwe uciekać się do nich względnie interwenjować u władz wyższych, gdyż przeświadczony jest, iż Przewielebna Kurja raczy w tej sprawie zająć przychylne stanowisko i zlikwidować obecny anormalny stan rzeczy.

Gdyby pozatem stosownie do art. 41 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27. V. 1927 r. wyjść z założenia procedury stosowanej do indywidualnego właściciela budowli i polegającej na potrąceniu z ewentualnego odszkodowania pogorzelowego wszystkich zaległych składek, wówczas należałoby Kościołowi katolickiemu w Polsce, jako jednej osobie prawnej, przy pierwszej większej szkodzie w budowlach kościelnych lub parafjalnych potrącić z odszkodowania pogorzelowego wszystkie zaległe składki, należne P. Z. U. W. za ubezpieczenie budowli kościelnych i parafjalnych, znajdujących się na całym terenie działalności Instytucji. Procedura ta, ograniczona w praktyce choćby do terenu jednej diecezji, pociągnęłaby za sobą pochłonięcie przez zaległości całego należnego odszkodowania i temsamem uniemożliwiłaby odbudowanie zniszczonych budowli.

Jak poważne w praktyce zachodzić mogą wypadki szkód pogorzelowych, służyć może za przykład Seminarjum Duchowne w Janowie n/Bugiem, którego bibljoteka spłonęła w r. 1927, a którą odbudowano w znacznym stopniu z odszkodowania, wypłaconego przez P. Z. U. W. oraz udzielonej przez P. Z. U. W. pożyczki.

Dla ilustracji tego, jaki stan rzeczy wytworzył się skutkiem zapoznawania przez XX. proboszczów obowiązków, płynących z przymusu ubezpieczenia, przytaczamy liczby dotyczące sumy ubezpieczenia budowli kościelnych i parafjalnych, przypadających za nie składek ogniowych i powstałych za ostatnie trzy lata zaległości.

Mianowicie na terenie Inspektoratu Krakowskiego i częściowo b. Oddziału Rzeszowskiego, obejmującego teren diecezji Tarnowskiej, suma ubezpieczenia budowli kościelnych i parafjalnych wynosi Zł. 16,912.083, — przypadająca za to składka ogniowa Zł. 17.023·91 zaległość zaś za ostatnie lata Zł. 11.838·94.

Wobec wyżej przytoczonego, zwracamy się niniejszem do Przewielebnej Kurji z usilną prośbą o wydanie zarządzeń do XX. proboszczów w sprawie regularnego opłacania przypadających na rzecz P. Z. U. W. rocznych składek za ubezpieczenie od ognia, jak również uregulowania zaległości, jakie powstały za lata ubiegłe.

Mamy niepłonną nadzieję, że powyższe przedstawienie obecnego stanu rzeczy i wynikających z tego konsekwencyj znajdzie należyte zrozumienie u Przewielebnej Kurji, a temsamem poruszona przez nas sprawa zostanie w najbliższej przyszłości pomyślnie rozstrzygnięta.

W związku z tem, oczekiwać będziemy wiadomości o odnośnych zarządzeniach Przewielebnej Kurji.

Z poważaniem
Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych

Z Wydawnictw polecamy:

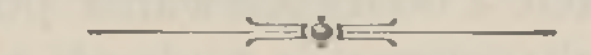
1. Ks. Dr. M. Sieniatycki: „Zarys dogmatyki katolickiej" tom I. O Bogu Jedynym i Trójosobowym. Jest to początek dogmatyki szczegółowej, opracowanej przez Autora w języku polskim. Dzieło godne polecenia. Nabyć można u Autora.

2. Ks. J. Szukalski: Podręcznik metodyczny do nauki historji biblijnej. Tom II. Nowy Testament. Poznań 1928.

3. Ks. Dr Gerard Szmyd: Liturgika katolicka z ilustracjami. Lwów 1928.

4. Ks. Henryk Weryński: „Młodzi na bój“ Trzy kazania ku czci św. Stanisława Kostki. Poznań 1928.

5. Ks. Władysław Budzik: *a)* Nauka Religji katolickiej na I i II kl. szkół powsz. *b)* Nauka Religji katolickiej na III i IV kl. szkół powsz. Do nabycia u Autora lub w Księgarni Zygmunta Jelenia w Tarnowie i w „Książnicy—Atlas“ we Lwowie.

Zmiany wśród Duchowieństwa

Odznaczeni Rokietą i Mantoletem: ks. Łukasz Forystek, proboszcz w Rozembarku; ks. Michał Syzdek, proboszcz w Polnej, Exposit. can.; ks. Józef Cwynar, proboszcz w Szalowej.

Instytuowany na probostwo w Nowym Wiśniczu ks. Stanisław Król.

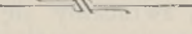
Administratorami zamianowani: ks. Walenty Piotrowski w Porębie Radlnej, ks. Józef Smołka w Rożnowie.

Na katechetów szkół powszechnych przeznaczeni: ks. Jan Fortuna do Tarnowa, ks. Władysław Kapłański do Tuchowa.

Przeniesieni XX. Wikarjusze: ks. Michał Kurmaniak z Rożnowa do Wielopola Skrzyńskiego, ks. Wojciech Machniak z Przecławia do Wojnicza, ks. Michał Sotowicz z Nowego Wiśnicza do Tuchowa.

Urlop dla poratowania zdrowia otrzymał ks. Antoni Kaczmarczyk, wikarjusz w Wielopolu Skrzyńskiem.

A divinis suspensus Stanislaus Taborski.

Zmarli:

Ks. Piotr Polniaszek, emeryt, 25 września, w 50 roku kapłaństwa.

Ks. Juljan Lesiak, proboszcz w Porębie Radlnej, 11 października, w 26 roku kapłaństwa.

Societati precum adscripti.

R. i. p.!

Z KURJI BISKUPIEJ

W Tarnowie, dnia 20 października 1928

Ks. Roman Sitko
kanclerz

† LEON Bp.

Nakładem Kleru Diecezjalnego — Z Drukarni Zygmunta Jelenia w Tarnowei